

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਗਜ਼ਟੀਆਰ (ਵਧੀਕ) ਅਪ੍ਰੈਲ 19, 2001

ਚੇਤੱਤ 29, 1923 ਸਾਕਾ

ਭਾਗ - 1

ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ

ਪੰਜਾਬ

ਅਧਿਸਥਾਨ

19 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2001

ਨੰ: 5-ਕਾਨੂੰਨੀ/2001-ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਨਿਮਨ ਐਕਟ ਨੂੰ
19 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2001 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ
ਰਾਹੀਂ ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੰਰਤਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ 2001

(2001 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 4)

ਬਿਲ ਐਕਟ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ ਅੰਰਤਾਂ ਦੇ ਤੁਤਬੇ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਅੰਰਤਾਂ
ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਨੁਚਿਤ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ
ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਸੰਜੋਗੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਅੰਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ
ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ।

ਭਾਰਤੀ ਗਣਰਾਜ ਦੇ 52ਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ
ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਿਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :-

1. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅੰਰਤਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ 2001 ਸੰਖੇਪ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ
ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
(2) ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਇਸ ਐਕਟ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਸੰਦਰਭ ਹੋਰ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ :-
(ਓ) 'ਕਮਿਸ਼ਨ' ਦਾ ਭਾਵ ਅੰਰਤਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ
ਸਿਰਜਨਾ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
(ਅ) 'ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਭਾਵ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਅੰਰਤ ਤੇ ਬੱਚਾ ਵਿਕਾਸ
ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ।
(ਇ) 'ਮੌਬਾਰ' ਦਾ ਭਾਵ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮੌਬਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਚੇਅਰਮੈਨ
ਤੇ ਮੌਬਾਰ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

- (ਸ) ਅੰਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਸਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਭਾਵ ਅੰਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਸਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਜਿਸ ਦੀ ਸਿਹਜਨਾ, ਅੰਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਸਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ 1990 (1990 ਦੇ ਕੋਦਰੀ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 20) ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
- (ਹ) 'ਨਿਰਧਾਰਤ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮ; ਅਤੇ
- (ਕ) 'ਅੰਰਤਾਂ' ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਗ ਕੁੜੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਗਜ਼ਟੀਅਰ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼) 19 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2001 (29 ਚੇਤੱਰ, 1923 ਸਾਕਾ)

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ
ਸਾਧਨਾ

3. (1) ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿਚ ਘੱਸਣਾ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਸੰਗਠਨ ਬਣਾਵੇਗੀ ਜੋ ਅੰਰਤਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਮਿਲੇ ਅਖਤਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਿਮਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ :-

(ਸਿ) ਇਕ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੋ ਇਕ ਅਧਿਕ ਅੰਰਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਅੰਰਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਅ) ਛੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਜੋ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅੰਰਤਾਂ ਹੋਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗ, ਈਮਾਨਦਾਰ ਤੇ ਤੁਤਬੇ ਵਾਲੀਆਂ ਅੰਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਰਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਾਫੀ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਹੀਂ ਅੰਰਤ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਾਂ ਅੰਰਤਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਜਾਂ ਸਵੈ ਇਛੁੱਕ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਲੀਡਰ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਰਤਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹਿਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਪ੍ਰਗਤੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟੋਂ ਘੱਟ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅੱਕਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪਰ ਅੱਗੇ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਰਤ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲਵੇਗੀ।

(ਦ) ਪੰਜਾਬ ਪੁਰਲਸ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਪਦ ਕਾਰਨੀ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

- (ਸ) ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜੋ ਇਸਤਰੀ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਦਿਆਲੀ ਵਿਭਾਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਪਦ- ਕਾਰਨੀ ਮੌਬਤ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ ।

(ਹ) ਇਕ ਮੌਬਤ ਸਕੱਤਰ ਜਿਸ ਦੀ ਨਿਧੁੱਕਤੀ ਸਨਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਆਰਤ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਯਕਤ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਪਦਵੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

4. (1) ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਹਰ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਹਦੇ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ।

ਜੇਅਜ਼ਮੇਨ ਅਤੇ
ਮੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਆਹੁਦੇ ਕੀ
ਪਿਆਸ ਤੇ ਮਰਤਾਂ

(2) ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਾਂ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਲਿਖਤੀ ਤੁਧੁਰੀ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ ਪਦਵੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਆਹਾਰੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਉਪ ਧਾਰਾ(†) ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਵਰਣਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅੱਕਤੀ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਪਦਵੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਕਰ ਖਾਰਜ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦਿਵਾਲਿਆ ਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

(ਅ) ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਆਪਰਾਧ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਨੈੰਤਿਕ ਚਰਿਤਰਹੀਣਤਾ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ।

(੯) ਜੇਕਰ ਉਹ ਪਾਗਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਮਰਸ ਅਦਾਲਤ ਉਸਨੂੰ ਪਾਗਲ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(ਸ) ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇੰਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸ਼ੁਭ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ج) ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਖ਼ਗੋਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਲੁਗਾਤਾਵਰ ਤਿੰਨ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

(ਕ) ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਚਾਹੀਏ ਨ ਤਾਂ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੁਵਰਤੇ ਕੀਤੇ ਹੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਅੱਕਤੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਹੁਦੇ ਤੇ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣਾ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਤੋਂ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਹ ਹੋਰਵੇ ਚੰਗਮੰਨ ਤਾਂ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਪਗ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਢੁਕਵਾ ਨਾ ਹੋ।

ਪਰ ਸ਼ਰਤ ਇਹੁ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿਓ ਅੰਦਰ

ਅਧੀਨ ਆਹੁਦੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਸ ਵਿਅੱਕਤੀ
ਦੀ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਨਾ
ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

(4) ਉਪ ਪਾਰਾ (2) ਜਾਂ ਉਪ ਪਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਤੀਰੇ ਨਾਲ
ਪੇਦਾ ਹੋਈ ਕਿਸੇ ਅਸਾਮੀ ਨੂੰ ਜਿਤਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਵੀਂ
ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਵਿਅੱਕਤੀ
ਉਸ ਵਿਅੱਕਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦੇ ਆਹੁਦੇ
ਦੀ ਬਾਬੀ ਰਹਿੰਦੀ ਮਿਆਦ ਤਕ ਹੀ ਆਹੁਦੇ ਤੇ ਰਹੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਸਾਮੀ ਪੇਦਾ ਨਹੀਂ
ਹੁੰਦੀ।

ਪਰ ਸਰਤ ਇਹ ਕਿ ਜੇਕਰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਅਸਾਮੀ,
ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਆਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ
ਪੇਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸਾਮੀ ਨੂੰ ਭਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

(5) ਮਾਨਭੇਟਾ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਯੋਗ ਭੱਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ
ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਪਦ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਨ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ
ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

5. (1) ਸਰਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ
ਕਰੋਗੀ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਕਾਰਜ
ਕਰਨ ਲਈ ਜੂਰੀ ਹੋਣਗੇ।

(2) ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ
ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਯੋਗ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ
ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

6. ਚੇਅਹਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਯੋਗ ਮਾਨਭੇਟਾ ਤੇ ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਪੰਥਪਕੀ
ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਧਾਰਾ
5 ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

7. ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਾਹਿੰਦੀ ਤੇ ਕੇਵਲ ਇਸ ਆਪਾਰ ਤੇ ਕਿੰਤੁ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਅਸਾਮੀ ਮੰਜ਼ੂਦ ਹੈ
ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਵਿਚੋਂ ਤੁਰ੍ਹਟੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅੱਕਤੀ ਜੋ ਉਅਗੈਨ
ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੁਰ੍ਹਟੀ ਹੈ ਜਾਂ
ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੁਰ੍ਹਟੀ
ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।

ਆਸਾਮੀਆਂ ਆਦਿ
ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ
ਕਾਰਵਾਈਆਂ
ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ
ਠਹਿਰਾਉਣਗੀਆਂ

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ

8. (1) ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਜਿਹੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਕਾਰੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ, ਇਸ ਦੇ ਕਰਤੇਵਾਂ ਅਖਤਿਆਰਾਂ ਤੇ ਭਿੰਨ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਤੇ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਜੋ ਮਸਲੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਅਖਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਜਾਂ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅੱਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝੇ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅੱਕਤੀ ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਿਅੱਕਤੀ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੌਬਾਰ ਨਹੀਂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(3) ਉਹ ਵਿਅੱਕਤੀ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਭੱਤੇ ਲੈਣ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(4) ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬੁਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅੱਕਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਮਸਵਰਾ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅੱਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

9. (1) ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੋਵੇ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ
ਨਿਯਮਤ ਕੀਤੇ
ਜਾਣ ਦੀ ਵਿਧੀ

(2) ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਵਿਨਿਯਮਿਤ ਕਰੇਗਾ।

(3) ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਮੌਬਾਰ ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਫਸਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਬਾਰ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਅੱਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਾ :-

- (1) ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਛਾਣਬੀਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿਵਲ ਕੰਰਟ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਰੱਖੇਗਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਨਿਮਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਾ :-
 - (ਚ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅੱਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਸਮ ਚੁਕਾ ਕੇ ਕਰਨੀ।
 - (ਅ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਮਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਸ ਕਰਨਾ।
 - (ਇ) ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਲੈਣੀ।
 - (ਸ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਪੱਤਰਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਕਲ ਮੰਗਵਾਉਣੀ।
 - (ਹ) ਗਵਾਹਾਂ ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨੇ।
 - (ਕ) ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਨਿਰਪਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (2) ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਿਮਨ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਕਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ :-
- (i) ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਾਲੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਜੋ ਅੰਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦੇਣਾ।
 - (ii) ਆਮ ਕਰਕੇ ਅੰਰਤਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਗਰੀਬ ਅੰਰਤਾਂ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜੜ੍ਹਗੀ ਕਦਮ ਚੁਕਣੇ।
 - (iii) ਅੰਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੇ ਭਲਾਈ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਫਜ਼ੀਕਰਣ ਦਾ ਨਿਗਰਾਵ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅੰਰਤਾਂ ਦੇ ਰੁਤਵੇ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨੇ।
 - (iv) ਅੰਰਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ ਦੀ ਛਾਣਬੀਨ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂ ਸਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ ਤੇ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਪਚਾਰੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਕਾਰੀ ਉਪਚਾਰ ਲਈ ਜਿਥੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ।
 - (v) ਅੰਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਤੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ।
 - (vi) ਅੰਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ।

ਤੇ ਸਹਾਦਤ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਕੇ ਪਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ
ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ।

- (vii) ਪੁਲਿਸ ਬਾਣਿਆਂ, ਹਵਾਲਾਤਾਂ, ਉਪ ਜੇਲ੍ਹਾਂ, ਬਚਾਉ ਘਰਾਂ ਜਾਂ ਹਿਰਾਸਤਾਂ
ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਜਿਥੇ ਅੰਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ
ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅੰਰਤਾਂ ਨੂੰ
ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਠੀਕ ਸਲ੍ਹਕ
ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਉਪਚਾਰੀ ਤਰੀਕੇ
ਕਰਵਾਉਣ।
- (viii) ਅੰਰਤਾਂ ਦੇ ਆਮ ਗਰੂਪਾਂ ਤੇ ਵਿਅੱਕਤੀਗਤ ਕੇਸ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨਾਲ ਥੇ-ਇਨਸਾਫ਼ੀ ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਬਾਰੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ
ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ੁਦੂਰ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਹੱਕਦਾਰ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ
ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਤੇ ਪੂਨਰਵਾਸ ਕਰਨਾ।
- (ix) ਅੰਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ
ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਤੇ ਘੋਖ ਕਰਨੀ।
- (x) ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਅੰਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ
ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਤੇ ਘੋਖ ਕਰਨੀ।
- (xi) ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਅਤੇ ਹਰ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉਚਿਤ
ਸਮਝੇ ਪਿਛਲੇ ਖੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਰਜਿਤ ਹਿਫਾਜ਼ਤੀ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ
ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਭੇਜਣੀਆਂ।
- (xii) ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਭੇਜਣੀਆਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ
ਦੁਆਰਾ ਅੰਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਕਤ
ਹਿਫਾਜ਼ਤੀ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜਾਵਕਾਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
- (xiii) ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੰਜ਼ੂਦਾ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਅੰਰਤਾਂ ਤੇ ਪੜਾਵ
ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਅੰਕਣ ਕਰਨਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ
ਸਬੰਧਤ ਸੰਸੋਧਨ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਉਪਚਾਰੀ ਵਿਧਾਨਕ
ਤਰੀਕੇ ਸੁਝਾਉਣੇ ਤਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਕਮੀਆਂ ਤੁਰੁੱਟੀਆਂ
ਨੇ ਪਾਇਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਨਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ
- (xiv) ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ
ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ
ਨਾਲ ਮਸਵਰਾ ਕਰੋ

ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ
ਲਈ ਕੁੱਝ ਅਫਸਰਾਂ
ਤੇ ਤਹਤੀਸੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ
ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕਮਿਸ਼ਨ
ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ

11. ਸਰਕਾਰ ਅੰਰਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਂਚੇ ਪ੍ਰਮੱਖ ਪਾਲਿਸ਼ੀ ਮਾਮਲਿਆਂ
ਬਾਰੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਵੇਗੀ।

12. (1) ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਮਨ
ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

(ੴ) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ
ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ

ਜਾਂ

(ਅ) ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅੱਕਤੀ

(2) ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਏਜੰਸੀ ਜਿਸ
ਦਾ ਵਰਨਣ ਉਪਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ੳ) ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ
ਸੇਧ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ

(ੳ) ਕਿਸੇ ਵਿਅੱਕਤੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਅ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਇ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਕਲ ਮੰਗਵਾ
ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਹ) ਅਜਿਹਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਵਿਅੱਕਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਹਵਾਇਤ
ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਛਾਣਬੀਨ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ (ਇਸ ਵਿਚ
ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਕਿਹਾ ਗਿਆ
ਹੈ) ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਤਨੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਭੇਜੇਗਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ
ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗਾ।

(4) ਕਮਿਸ਼ਨ ਉਪਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ
ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਤੱਬਾ ਅਤੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਦਰਸਤਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ
ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਈ ਇਨਕੁਆਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ
(ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅੱਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅੱਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਂਚ
ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਉਸ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਂ ਠੀਕ
ਸਮਝਦਾ ਹੋਵੇ।

ਵਿਅੱਕਤੀਆਂ
ਵਾਅਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ
ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ

13. ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅੱਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ
ਜਾਂ ਏਜੰਸੀ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਨਣ ਖੰਡ (ੳ) ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਜਾਂ ਵਿਅੱਕਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਨਣ ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਉਪਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਅ) ਵਿਚ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਨੁੰਨੀ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਗਵਾਈ ਵਿਚ ਉਸ ਅਧੀਨ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਵਿਚ ਝੂਠੇ ਸਹਾਦਤ ਦੇਣ ਲਈ, ਪਰ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ

(ਉ) ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ

(ਅ) ਜੋ ਜਾਂਚ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇ।

14. ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਪਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੌਬਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅੱਕਤੀ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਤੇ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਗਲ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਗਲ ਸਦਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

15. (1) ਰਾਜ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੰਗਠਨ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੋਵੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਅਜਿਹੇ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਨਾਂ ਆਪਣੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਵੈ ਇੱਛਤ ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਪ ਦੰਡ ਤੇ ਮਿਆਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੰਗਠਨ ਬਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

(3) ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਵੈ ਇੱਛਤ ਸੰਗਠਨ ਲਈ ਇਕ ਰਜਿਸਟਰ ਲਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਨਣ ਉਪਧਾਰਾ (1) ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(4) ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੰਗਠਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) ਬਿਨੈਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੂਚੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਆਮ ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਮੌਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲੱਬਧ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(6) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਕਰਕੇ ਜੋ ਕਾਰਜ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਨਾ

ਪਵੈਇੰਡਡ ਸੰਗਠਨ
ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਤੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ

ਆਪਣੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ
ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੰਕਾ ਦੇਣ ਉਪਰੰਤ ਕਢ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(7) ਅਜਿਹੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 16. (1) ਰਾਜ ਸਰਖਾਰ ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ
ਉਚਿਤ ਟ੍ਰਾਪ ਵਿਚ ਮੌਨਸੂਰੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ
ਗੁਣੀ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਰਾਜ ਮਰਕਾਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ
ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੋਵੇ।

(2) ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਠੀਕ ਸਮਝਦਾ ਹੋਵੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ
ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਖਰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਧੰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀਆਂ ਨੂੰ
ਅਜਿਹਾ ਖਰਚਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਵਿਚ ਵਰਨਿਤ ਗਰੰਟੀ
ਵਿਚੋਂ ਅਦਾਇਗੀ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲੋਧੇ ਅਤੇ ਆਡਿਟ 17. (1) ਕਮਿਸ਼ਨ ਉਚਿਤ ਲੋਖੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਗਾ
ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿਚ ਲੇਖਿਆਂ ਦਾ ਸਲਾਨਾ ਵਿਵਰਨ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਕਿ
ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਲੇਖਿਆਂ ਦਾ ਆਡਿਟ ਲੋਕਲ ਫੰਡ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਪੰਜਾਬ
ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਸਮਿਆਂ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਨਿਹਧਾਰਿਤ ਕਰ
ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਡਿਟ ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਖਰਚਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ
ਲੋਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

(3) ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਲੋਖੇ ਜੋ ਲੋਕਲ ਫੰਡ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਤਸਵੀਰ
ਹਣ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਸਾਲ ਸਰਕਾਰ
ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ 18. ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਜਿਹੇ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਹਰ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ
ਨਿਹਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ
ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ
ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਇਕ ਨਕਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ 19. ਸਰਕਾਰ ਸਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਵਰਨਿਤ ਸਿਹਾਗਸਾਂ ਤੇ ਕੀਤੀ
ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇਕ ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਉਹ ਸਿਹਾਗਸਾਂ ਸਰਕਾਰ
ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੇਰ ਸਵੀਕ੍ਰਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਣ ਅਤੇ
ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਤਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਿਲਣ ਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ
ਮੰਡਲ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ।

20. ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਮੰਬਰ, ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ
ਮਹਿੜਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ-2 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਮਝੇ ਜਾਣਗੇ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ
ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੰਬਰ ਤੇ
ਮੰਟਾਡ ਸਰਕਾਰੀ
ਮਸ਼ਾਜ਼ ਹਨ

21. (1) ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿਚ ਅਧਿਸ਼ੁਚਨਾ ਰਾਹੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ
ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ
ਅਧਿਕਾਰ

(2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਹਰ ਨਿਯਮ ਜਿਤਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ
ਸਕੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿਚ ਹੱਖਗਾ ਜਦੋਂ ਇਸ
ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਕੁੱਲ 10 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜਾਂ ਦੋ ਸੈਸ਼ਨ
ਜਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਸੈਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੈਸ਼ਨ ਜਿਸ ਅੱਗੇ ਇਹ
ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਕਤ ਵਰਨਿਤ ਲਗਾਤਾਰ ਸੈਸ਼ਨਾ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਸਦਨ ਨਿਯਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹਾਊਸ
ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ
ਨਿਯਮ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੋਸ਼
ਹੋਵੇ ਐਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸੋਧ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸ ਗਲ ਦਾ ਜਾਇਜਦਾ ਦੇ ਕੋਈ
ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਗਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਨਾ
ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

22. ਜੇਕਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਹੀ ਕਠਿਨਾਈ ਪੈਦਾ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ
ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਦਲੀ ਜਾਂ ਸੋਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੋ ਜੋ ਕਰਨਾ
ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਠਿਨਾਈ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਅਵਸ਼ਾਸਕ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ।

ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਦੂਰ
ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ

ਐਪਰ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 2 ਸਾਲ
ਖਤਮ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਐਸ.ਐਸ. ਗਰੇਵਾਲ
ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ